

Gajstni Belajev šetraj in njegove lastovke

Prapranono je bil tako napreden kmet, da ga je Francjožefovo cesarsko kmetijsko društvo nagradilo s 50 kronami, tretjo nagrado za umne kmetovalce. Znal je s sadjem; hruške, ki jih je pošiljal v Trst, so bile vsaka posebej skrbno in lepo zavite v papirček, pripoveduje Andrejka Cerkenik. Na isti domačiji, pri Belajevih, več kot 170 let pozneje: znova napredno in znova vse nenavadno lično. Mlada gospodarica spreminja kraško hišo v gostoljubno zeliščno domačijo, še vedno s srcem v središču vsega, lastovkami v gnezdih in omamnim vonjem po zeliščih, ki lebdi nad borjačem. Prvi med njimi pa je kraški šetraj, lokalni frajer.

BESEDILO KARINA CUNDER REŠČIČ
FOTOGRAFIJE ROMAN ŠIPIĆ

Kačiče so vasica med Kozino in Divačo, nekdanj pomembna postaja na trgovskih poteh, imela je celo svojo mitnico. Andrejka Cerkenik pripoveduje o življenju v kraju, kjer je odrasčala: vrhunec leta je bil vaški praznik kačišn'ca, 8. septembra, na dan Marijinega rojstva, ki mu je posvečena tudi tamkajšnja cerkev. Trgovci so na ta dan prihajali iz kraških in obmorskih vasi in prodajali svoje blago na semnju. Življenje kmečkega prebivalstva je bilo na tem območju nekdanj povezano tudi z vinom in trto, ki jo je proti koncu 19. stoletja zatolkla trtna uš, razvpita uničevalka slovenskega vinograda. Uvožena, seveda. Vino so točili tudi pri Belajevih, kjer je enkrat na leto prav tako delovala osmica.

Andrejka Cerkenik kar malo vzdihne in ne ve dobro, ali bi bila bolj vesela ali bolj žalostna, ko pripoved preskoči k rastlinam, ki nam jih ni treba od nikoder uvoziti, ker so naše domače že stoletja – izpostaviti pa jih tudi ne znamo, čeprav so dragocene, resna butična roba. Bogata biotska raznovrstnost ima pomembno mesto tudi na mizi, se izkaže. Kot promotorka kraškega in istrskega divjeraslga dišečega butika je Andrejka letos v okviru regionalne predstavitve šla na Expo v Milano. In tam – ko je gledala, kako se morajo ponekod truditi za to, da dobijo dobro hrano – se je še bolj utrdila v prepričanju, da je treba povzdigniti veljavo naših domačih naravnih gurmanških dobrot. Še zlasti ji je pri srcu kraški šetraj, na Krasu imenovan žep'k, gajstna rastlina, ki jo mnogi po jakosti okusa primerjajo s poprom, moški cenijo zaradi posebnih moči, s katerimi jih obdari in povzdigne, ljubitelji stročnic pa zato, ker je znano zdravilo proti napenjanju in zato klasična družba fižolu.

